

F O A I E

центръ

МИШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 34.

Luni 24. August.

1842.

ВЪДЪВИЛЕ ШИ ПАРАГРАФЪЛ.

(Anecdote.)

Політіа . . . пі, че есте редікатъ не хотаръле адоъ статърі, кьпрінде кь партеа еі де кьтръ порд апроане де цїзмътате де лок каре се афлъ веніт прїн дъніі кондіціонате дела ачеї че се хрънеск акъм кь малъ дн сїнъл лї|Авраам, кьтръ аверїле тьпъстїреї М . . . ; ачасть сьпнтъ пропрїетате дьпъ време аь дн гьдвїт четъдъпїлор кь оарекаре платъ апъалъ сьпнтъ пьме де емватїк саь безтїп, дн фїндареа ашъзъреї лор пентръ вечїпїчіе; шї ачеї че аь шїїт дн цълеце маї вїне сепсъл кь вьптълїї де „Фїлотїмон“ сьпнт стьпжнїї локърілор маї дн тїнсъ шї маї зшоаре де плата емватїкълї.

Ла марченеа аченїї політїї, кьм аш зїче де аїче де знде скрїї еь акъм сїре амеазълї дн сьвзргъл П . . . маї тьлте фемеї вьдъве аве дн стръмошї статорпїчіте лькзїпїїле лор; асьпра ачестора сьпнта пропрїетате рекламъ кь де дої анї пь ар фї зрїмътоаре кь плата емватїкълї пентръ локъріле че аь кьпрїнс; дн зрїма кьрїа потрївїт кь \$\$\$ дн леце, шї а дн со дїтелор довезї дрене ла кьтпнът дн фь дошате де реглемант, аь гонїт не пьрѣте

dн лькзїпїїле лор, ретънд ачеле дн фолосъл лїї.

Вьдъвїле пльпсъръ дн аїнтеа пропрїетарїєлї: Ть, неаї гонїт дн лькзїпїїле стръмошїлор. Орфанїї пострї реташї фьръ адъпостїре, третъръ дїннаїнте зпїлор стрейне, пентръ а фї дн гьдвїці сь се ачїезе дн лькзїпїї стрейне — ла ветре стрейне — льпгъ фокърї стрейне, шї пїкьзїре пь сьпнт прїїтїці; сьракъл претъндене есте зрїчос. Кьнд вълъл попцеї черпеще зпїверсъл, серманїї копїї дн зпгїї злїдїлор дн пресъръ цепънкїле тїкълоселор пьме — цепънкїле воастре, черънд сеї дьчет ла каселе стръмошъції, ла каселе поастре шї а пьрїпїлор пострї, черънд кьте о ферїте де пьїне сьнїї потоале фоатеа чеї топеще; о! дар каселе ачестор непорочїці, сьпнт рьпїте, шї пьїне — пїчі пьїне пь авем; сьракъл пьрзреа есте лїпсїт. Кьнд вїне мїезъл попцеї де тоампъ кь фьцїї де протороакъ че се ковоаръ дн аеръл дн гїедат асьпра пьтжнтълї, кьнд дн сьш довїтоачеле фїекаре аре знде плека капъл, крїведълїзъеще пьмаї не речеле зїдїзрї шї дн сїнзрїле гоале а копїїлор пострї; тїкълонїї пльпг сеї дьчет льпгъ фокърїле де знде зьреск ешїнд фьтзрї. Дар фокърїле ачеле пь дн кьлзеск не сь-

рачі; с'зракъл изгонит претѣтінде не третѣрѣ де фрїг. Стрѣмошї пострі к'нд саѣ а-днат дупрезнъ алкѣт'нд соціетате, еї пѣ аѣ цїѣт кѣ пої шї копїї пострі вом сѣ ацїѣцет сѣ фїм гонїцї де чеї асемїне поаѣ, о се ацїѣцет, ка чеї маї тарї декѣт пої се не рѣнеаскѣ дрептѣл пострѣ, шї сѣ пѣ фїе нїмене чїне сѣ стеа дп мїжлок шї сѣ се апере дупротива рѣпїторїлор; о се ацїѣцет ка се перїм де фоаме шї де фрїг дп мїжлокѣ соціетѣцї; Дѣмнезеѣ дпсѣ, аѣ цїѣт тоате ачесте; пентрѣ че пѣ аѣ дпторсїнїмеле стрѣмошїлор пострі ка сѣ пѣ пѣрѣсаскѣ скорѣзрїме копачїлор шї пещерїме мѣнцїлор, ѣнде еї трѣїа дп паче, стѣпнї асѣпра капѣлї лор, ѣнде пої шї копїї пострі депрїншї дѣпѣ патѣрѣ ам фї фост акѣм дп старе сѣ не лѣпѣтѣм кѣ аспрїмїме времеї — ѣнде сїнгѣратечї, дп соціетате пѣмаї кѣ фїареле сѣлѣватече ам фї авѣт маї мѣлѣт сїгѣрапѣцѣ, декѣт дп соціетатеа челор асемїне поаѣ — ѣнде скорѣзра копачїлѣ шї пещера мѣтелѣ пѣ авеа пїчї „емѣатїкѣрї“ пїчї „параграфѣрї.“

— Фетемїлор славе дїп сексѣл лемеш шї вїклеау, каре аѣ дптродѣс дпѣдѣтѣ лѣкатѣл не фаца пѣмѣлѣтѣлї, респнѣсѣ стѣпнѣл, фїпнцї влестемате че пѣртацї тотѣазна лакрїмї ле фацѣ шї венїп не івїшѣ, дакѣ еѣ ам рѣпїт дрептѣл вострѣ, пентрѣ че мѣ цїѣдекацї? хѣлїнд пѣмеле челѣ преа дпалт кареле аѣ зїс прїп про-рочї: „Чел маре песте чел маре еа амінте, шї есте чїне сѣл цїѣдече не дѣлсѣл.“

— Ом де пентрѣ! тѣ, каре аї дпѣрѣкат дрїтѣл де пропрїетарїѣ асѣпра дрептѣлї копїлор пострі, пої пѣ те цїѣдекѣт, респнѣсѣрѣ вѣдѣвеле. дптре тїне шї дп-

тре копїї пострі се цїѣдече Дѣмнезеѣ; пої те рѣгѣт пѣмаї сеїцї фїе мїлѣ сѣ те дп-дѣрї де копїї пострі, шї пентрѣ чеаа че сѣлптем датоаре, опреѣце ѣна дїп каселе поастре, опреѣце дѣѣ аѣ треї, опреѣце пентрѣ пе кѣт сѣцї фїм пѣлѣтїте де шанте орї кѣте шанте, дар дптоарче нѣѣ пе челеманте, пѣ лѣса копїї пострі се тоарѣ дїппаїнте окїлор тѣї — темете де цїѣдеката лѣї Дѣмнезеѣ де а рѣпї дрептѣл челор маї славі декѣт тїне.

— Еѣ пѣ ам рѣпїт дрептѣл вострѣ — Дѣмнезеѣ дпї ва фї мартѣр дп зїоа цїѣдекѣцїї кѣ еѣ пѣ в'ам рѣпїт немїкѣ, а-даосѣ пропрїетарїѣл: Параграфѣл есте ачела че ваѣ гонїт не вої, параграфѣл дпсѣшї мѣ пѣсѣ стѣпнѣл асѣпра дрептѣлї вострѣ, шї еѣ пѣ почїѣ немїкѣ дупротива параграфѣлї.

— Параграфѣл! дар, чїне есте параграфѣл ачела? стрїгарѣ вѣдѣвїле, ѣнде есте ел? ѣнде шедѣ? спѣнїне нѣѣ омѣле, ѣнде вом пѣтѣ афла пе дїеаволѣл ачела де параграфѣ?

— Кѣвїосѣл гонї не вѣдѣве, дѣпѣ че маї де пайнте ле ростї кѣ: параграфѣл есте не стрѣмѣтат; есте ачела че департе пѣрцїме правїлеї; есте асѣл, дпкѣт аѣ кѣ капѣл дп сѣс аѣ дп жос есте тот ачела.

Кѣпрїнсе де депнѣдеждѣрїе серманїле фетемї, дпѣлцарѣ рѣгѣчїѣнеа ѣрмѣтоаре кѣтрѣ черїѣ: Тѣ! пе каре лѣтеа те кеатѣ вїне-фѣкѣторїѣл оаменїлор, мѣлгѣторїѣл вѣдѣвелор — пѣрїнтеле орфанїлор, спрїжїнїторїѣл асѣпрїцїлор — протекторѣл дрептѣцїї, Тѣ! чела че цїѣдечї шї педепсецїї вїнїле — респлѣтецїї апѣсѣторїлор — ресторнї не дппїлѣторї — пѣї капет лѣкомїеї шї тїранїеї, ѣѣне Доамне! а-

свѣлтѣ рѣгъчѣнеа поастрѣ че о дѣлцѣм дѣн нѣде имѣи дѣрероасе шѣ сѣшѣате, дѣтоарѣ ата прѣвѣре асѣпра пѣтѣнтѣлѣ де веzi параграфѣл кѣм жѣфѣеце пе копѣи вѣдѣвелор. Фѣе пѣтернѣка та воѣнцѣ съ сѣфле вѣптѣл крѣвецѣлѣи асѣпра параграфѣлѣи, дѣпрекѣм сѣфлѣ пе сѣнѣрѣле копѣилор пострѣ — сѣи дѣгѣеде сѣмдѣрѣле шѣ се тоарѣ вѣис де цѣрѣл пордѣлѣи.*)

Рѣдѣкѣ воареа рѣсѣрѣтѣлѣи се дѣпѣдѣшѣ сѣфлареа лѣи — сѣ се топеаскѣ шѣ сѣ се сѣшѣе дѣпрекѣм се сѣшѣе имѣиле поастре, кѣнд шѣрѣдем лакрѣмѣле копѣилор пострѣ. Дѣ пѣтере пѣтѣнтѣлѣи, сѣ се рѣскоале асѣпра параграфѣлѣи, се здрѣвеаскѣ тѣдѣлѣрѣле лѣи, шѣ се стѣнгѣ помѣнѣреа лѣи кѣ сѣпет. Фѣтееа параграфѣлѣи рѣтѣе вѣдѣвѣ ка поѣ шѣ ѣгонѣтѣ дѣпрекѣм сѣнтѣм поѣ ѣгонѣте де дѣнсѣл. Копѣи лѣи се сѣфѣре дѣпре кѣм сѣфѣр копѣи пострѣ. Кѣнд вор ста ла цѣздекатѣ, се лѣсе деа дрептате, дѣпре кѣм параграфѣл аѣ дат нѣд дрептате. Кѣнд вор чере мѣлѣ, сѣ афле дѣпре кѣм афлѣм поѣ астѣлѣи мѣлѣ дела дѣнсѣл. Кѣнд вор плѣнѣе де фѣоаме, се кадѣ сѣпт прѣпѣсѣрѣи шѣ вѣпѣцѣи, дѣпре кѣм сѣпт астѣлѣи кѣзѣцѣи копѣи пострѣ. Аратѣ лѣтеѣи мѣлѣстѣево Доамне дрептатеа та, спре а фѣи пѣлдѣ ачелора че нѣ ласѣ дѣ одѣхлѣ пе серак сѣ се дѣкѣне шѣ сѣ сѣлѣвеаскѣ вѣшѣеле тѣѣ чел де маре кѣ вѣнцѣ ал татѣлѣи — ал фѣѣлѣи шѣиал сѣфѣнтѣлѣи дѣх. Amin.

Narrateur Identique.

ЧЕ СЪ ФІЕ КЪ РОМѢНИ?

De unde съ дѣчепѣм шѣ ла че лок съ дѣчетѣм? — Дѣкѣ дела аѣл 1854 дѣкоаче дѣкѣнд нѣ се пѣреа, кѣ нѣде ѣдеѣ маѣ фѣлантропѣе се дѣторк шѣ дѣ капѣтеле компатрѣиѣилор пошѣрѣи челор де алте нацѣи дѣ Трансѣлванѣа, кѣнд прѣвѣск ла старѣа чеа пѣпѣствѣтѣ а Ромѣнѣилор, — шѣ ѣрѣш маѣ кѣ деосѣвѣре де атѣнѣи, дѣкѣнд вѣна дѣн ачелѣаш нацѣи поаѣ коплѣкѣитоаре се сѣлеѣе а адѣче пѣсте ромѣнѣите, че вѣштѣрѣ маѣ тѣлт де вѣи мѣлѣон шѣ доаѣ сѣте де мѣи сѣфлѣте, о прѣфачѣре шѣ о стѣнѣере тоталѣ нацѣоналѣ, де атѣнѣи зѣк шѣ пѣпѣ акѣта се рѣдѣкарѣ кѣнд шѣ кѣнд вѣрѣвацѣи шѣ дѣн сѣнѣл нацѣеѣ ромѣнѣещѣи, карѣи саѣ вѣртѣрѣрѣ кѣ тѣлтѣ лѣаре амѣнте тоатѣ мѣшкарѣеа елементѣлор нацѣонале, саѣ адаосѣрѣ шѣ еѣ кѣ кондеѣл орѣ кѣ кѣвѣнтѣл спре а лѣтѣрѣи шѣ дрептѣрѣле че ар аѣеа нацѣа ромѣнеаскѣ дѣ ачѣастѣ патрѣе, спре а фѣче пе челѣлалте нацѣи, ка сѣ рѣкѣноаскѣ ачелѣеа дрептѣрѣи шѣ мѣшкацѣи кѣар де ѣнтерѣсѣл патрѣеѣ, сѣ ѣа дѣndemп а нѣ маѣ сѣфѣрѣи, ка атѣта пѣтере моралѣ, ѣнтеллектѣалѣ шѣ фѣзѣкѣ, че заче дѣ ромѣнѣите асѣкѣпѣсѣ шѣ dormitѣнд, сѣ маѣ рѣтѣе шѣ пе вѣиторѣв перѣдѣт пѣптрѣ вѣпеле комѣп. — Дѣн веакѣл трекѣт дѣпѣ тѣлтѣ лѣптѣ де врео чѣнѣзѣчѣи шѣ маѣ вѣне де аѣи, адекѣ дѣкѣ дѣн времѣле дѣмпѣратѣлѣи Карол ал шасѣлеа (1730), — пе ла аѣл 1791 сѣпт дѣмпѣратѣл Леополд Пѣеа, прѣп вѣпѣтатеа ачѣствѣи монарх се ашѣрнѣ ла дѣета Трансѣлванѣеѣ о рѣгѣмѣнте шѣ плѣпсоаре ешѣтѣ дѣн кондеѣл кѣлѣгѣрѣилор дела Блаж, фѣкѣтѣ дѣн вѣтѣеле дѣнтрѣеѣи нацѣи ромѣнѣещѣи дѣн Тран-

*) ! ? . . .

сілванія дѣпъ кѣм есте еа деспърцитъ кѣ конфесія релігіоасъ дп зпйтъ ші дп не-зпйтъ ші сѣвскрісѣ де амѣндоі Епископіі. Ачеастъ плѣнсоаре а Ромѣнілор с'аѣ ші тінърїт дп Сїбіѣ лъгїнеце (прекѣм фѣсесе скрісѣ), пентрѣ-ка націіле ші апѣміт націа сѣсаскѣ кѣм се зїчеа кѣ атѣт маї зшор сѣ о поатъ рефрѣнце, лѣкрѣ, ла каре с'аѣ ші дпчеркат, рѣпосатѣл Едер, де ші фѣрѣ фолос; ромѣнеце прекѣт цїім плѣнсоареа пѣ с'аѣ тінърїт, ам авѣт дпсѣ прїлеж а о ведеа копїатъ ла маї тѣлці прїп царѣ, кѣм ші традѣсѣ дп ромѣнеце. Кѣ тоате ачестеа Редакція ачестор Фої аѣ кѣцетат де тѣлт а тінърї дпкѣ одатъ ачеа а поастрѣ, а пѣрїпдїлор поцурї плѣнсоаре, дар времіле пѣпѣ астѣзі пѣ пеаѣ ажѣтат, саѣ ка сѣ о спѣнем кѣрат, пѣ ерам сѣферїдї а о пѣлїка. Акѣта дпсѣ, дѣпѣ че vedem, кѣткѣ кїар теаскѣл петцеск ал Трансїлванїеї пѣ с'аѣ сфїит саѣ пѣ ш'аѣ прецетат а пѣлїка зп естракт дїп де тѣлте орї поменїта плѣнсоаре а Ромѣнілор, адъогѣнд ші рефлексііле ла дѣпса *); дѣпѣ че де алтѣ парте афларѣт, кѣткѣ зпїї дїп аї поцурї маї пѣцїп кредїпчошї, некѣпоскѣнд нїчі пѣпвѣтрїле черерїї Ромѣнілор, пѣцїїнд нїчі кѣм ар тревѣї сѣ шї апере интересѣл, пѣп капѣл дп пѣтѣнт шї офтеазѣ фѣрѣ пѣдежде: ам сокотїт кѣ é de не-апѣратѣ тревїпцѣ а апѣка їарѣш кондеїл а тѣлп, пѣ дптрѣ атѣта спре а дпшїра контра довезі пе ларг, ла каре се чере маї тѣлтѣ време словодѣ шї о карте дптреагѣ,

чі маї вѣртос спре а арѣта пѣтаї атѣта, кѣткѣ казѣа дреаптѣ пѣ поате фї пердѣтѣ, шї кѣ Ромѣнѣл дп зїлеле поастре, орї кѣм сѣпт де греле дппрецїзѣрїле, дп прївїпца націоналїтѣдеї п'аре нїчі о прїчїпѣ а кѣдеа ла деспѣдежде.

Спре а пѣтеа фї дпцелешї де кѣтрѣ тодї четїторїї, се кѣвіне шї поаѣ а рекапїтѣла пе скѣрт маї дптѣїс черерїле націеї ромѣнецїї дїп веакѣл че трекѣ, апої а dedѣче їарѣш пѣтаї пе скѣрт їсторїчеце шї чеїмалці пашї, пе карїї їаѣ маї фѣкѣт саѣ се сімірѣ кѣпетепїле попорѣлѣї аї фаче де атѣпчї шї пѣпѣ акѣта спре їсѣлїндїреа дрептѣрїлор ачестеїа. Іатѣ маї дптѣїс пѣпкѣтрїле. Ромѣнїї адекѣ череа:

1) Ка рѣшїпѣтоареле пѣтїрї а націеї ромѣнецїї, ка шї кѣм ачеаста ар фї пѣтаї сѣферїтѣ дп патріе, їар пѣ прїїмітѣ, сѣ се рїдїче кѣ тотѣл, шї націа сѣ се рестаторнїчеаскѣ дп векіле сале дрептѣрї четѣдепенцї (чївіле) шї де стат, каре але еї дрептѣрї с'аѣ рѣпїт оарешкѣш фѣрѣ весте шї фѣрѣ нїчі о вїпѣ доведїтѣ дп коптрѣї нїчі дїп партеа челорлалте нації, нїчі дїп партеа домпнїторїлор че ера дѣпѣ времї.

2) Ромѣнілор сѣ се деа ачел ранг дптре статѣрїле Цѣрїї, пе каре л'аѣ авѣт еї пѣпѣ пѣла апѣл 1437, прекѣм се аратѣ ачеаста дптрѣп докѣмент че с'аѣ афлат дп конвентѣл (тѣлпѣстїреа) де ла Кїлѣж тѣлпѣштѣр, зпде се ворѣеце апрїат деспре зпїверсїтатеа (статѣрїле) лѣкѣїторїлор Ыпгѣрї шї Ромѣнїї дп пѣрцїле Трансїлванїеї.

3) Попїтеа ромѣнеаскѣ фѣрѣ deосївіре кѣ ар фї зпїтѣ саѣ пѣзнїтѣ кѣ вїсерїка апѣсапѣ Романѣ, прекѣм шї повїлітеа шї попорѣл ромѣнеск дп четѣдї шї пе

*) Bezi Blätter für Geist, Gemüth und Vaterlandskunde Nr. 31, 32, 33, 35, 36, 37.

ла сате съ фие трактаді ші съ айвъ дрептъріле дптокта ка ші попімеа, повілімеа ші попоръл челор треі паціі че аѣ пѣс жъръ-шѣптѣл de зпире дптре сіне.

4) Ла дппърдиреа дрегъторіілор ші а слѣжвелор пѣвліче дп комітатѣрі, дп скаѣне, дп дістріктѣрі ші дп алте комѣні-тѣді, прекъм ші ла кърте, дп провинціе, апоі ла депѣтадііле діетале съ се алеагъ ші съ се депѣмеаскъ дпн Ромѣніі пропорціонат дѣпъ мѣлдімеа лор.

5) Ачелѣа комітатѣрі, скаѣне, дістріктѣрі ші комѣнітѣді, дптрѣ каре лѣквіеск маі мѣлді Ромѣніі декът алте паціі, съ ші іа пѣмірі ромѣнеціі, саѣ чел пѣціп о пѣміре местекатъ зпгъро-ромѣнеаскъ, саѣ маі віне щергѣндѣ-се кѣ тотѣл пѣміріле de акъта, діпѣтѣріле ші локѣріле съ се пѣміаскъ ка одініоаръ дѣпъ рѣжѣрі ші дѣпъ четѣдзіе, дпсѣжршіт песте тот лѣквіторіі Цѣрріі кѣ тоціі фъръ деосівіре de націоналітате саѣ реліціе съ фие пърташі ла дрептѣрі ші лівертѣді de о потривъ ші дѣпъ але лор релѣдіі съ поарте грѣтѣділе пропорціонат.

6) Фіндкъ ла дпгътпларе, кѣнд ачѣастъ рѣгъмінте ар фі дппъртѣшітѣ статѣрілор Цѣрріі, лесне с'ар пѣтеа фаче, ка зпніі фъръ а респекта дрептатеа ші історіа, поате дпн зрѣ націоналъ саѣ реліціоасъ съ поатъ дпнедека порочітѣл режълтат але ачестор черері: Ромѣніі се роагъ, ка съ ле фие дпгъдзіт а дінеа зп конгрес націонал алкѣтѣіт дпн амѣндоі епіскопії ші дпн алте персоане алесе дпн клерѣрі, дпн повілімеа ромѣнеаскъ ші дпн статѣл шілітѣреск, ші съ поатъ тріміте кѣцііва депѣтаді дпн міжлокѣл лор, спре а'ші ащерне пѣпѣстѣріле ла преапалѣл трон; дпплініреа

ачестеі черері о пѣдѣждѣіеск Ромѣніі кѣ атѣта маі вѣртос, кѣ кѣт ші падіа ілірікѣ (дп Ылгаріа) авѣ асеменеа порочіре (de а дінеа конгрес націонал) ші ромѣнімеа пѣпѣрѣ зп міліон de сѣфлете (атѣнчі, іар акъта кѣ доаъ сѣте ші маі віне de маі песте зп міліон).

Пѣпъ ачі пѣпктѣріле пѣлѣисореі Ромѣнілор Трансілвані. — Веде орі ші чіне ла чѣа діпѣтіе четіре, кѣмкъ ачесте черері de ші пѣ комплете дп тоатъ прівінда, аѣ фост дпсѣ фоарте інітоасе; деспре ачѣаста се на конвінціе ачѣла, каре кѣпѣаде історіа кѣторва ані пѣпѣрѣді дпнаінте de апъл 1791 пѣпъ ла апъл 1783 дпдѣрѣпт.

Надіа ромѣнеаскъ дпші спріжоні але сале черері ші претензіі кѣ зрѣтѣоареле тѣмеіврі.

а) Кѣ векімеа, дпкѣт адекъ Ромѣніі ка рѣтѣніде а колоніілор romane адѣсе дп Dacia de дппѣратѣл Траіан ші de алдіі дппѣраціі аі Ромѣнілор песте тоате веакѣріле ші дп контра тѣтѣлор пѣвоірілор варваре аѣ рѣмас тотѣші статорнічі лѣквіторі аі Dacieі пѣпъ ла веніреа Ылгѣрілор, не кѣнд ачѣеціа вѣтѣді дпфрікошат ші алѣвгадіі дпн пѣмѣотѣл Ателкѣс пріп Паціпадіі, с'аѣ мѣтат кѣ корѣріле ші фамілііле лор дп Панноніа, адекъ дп Ылгаріа de аетѣзі, іар de аічі о парте дпн еі сѣпт кѣпітапѣл лор Тѣхѣтѣм дп веакѣл ал 9меа аѣ пѣвѣліт дп Трансілваніа, знде дѣпъ о вѣтѣліе фоарте крѣпченѣ че авѣрѣ кѣ Ромѣніі ка стѣпѣні аі ачестеі Цѣрріі, маі не зрѣтѣ оторѣрѣ не Домпѣл (пріндѣл) ачестора а пѣте Целѣв; дѣпъ ачѣаста Ромѣніі de вѣна лор воіе, іар пѣ сілідіі, ка зпніі каріі дела Кѣлѣж дпкоаче маі авеа лок ші міжлоаче de а се апѣра дп Цара лор, дѣдѣрѣтѣ маіпа

къ Тѣхѣтѣм алегѣндѣл не ел de domn. Din familia Magiarѣлѣ Тѣхѣтѣм стѣпѣнѣрѣ прѣнци дн Трансѣлванѣа пѣнѣ ла С. Стефан краѣлѣ Ѣнгарѣеѣ, каре вѣрѣнд шѣ лѣжѣнд дн прѣнсоаре не прѣнциѣл Gyula непот ал лѣѣ Тѣхѣтѣм, Трансѣлванѣа о днтрѣнѣ къ короана Ѣнгарѣеѣ. Ачестеа ле повестеѣе скрѣиторѣл Непѣмѣт (Anonymus) потарѣв а краѣлѣѣ Бела ла кап 27.

б) Докѣментѣл дела 1437 афлат ла Кѣлѣжѣтѣнѣштѣр пѣблѣкат шѣ de vestѣтѣл ѣсторѣк Праѣ скрѣе лѣтѣрѣит: Paulus Magnus de Vajda-háza Vexillifer Universitatis Regnicolarum Hungarorum et Valachorum in Partibus Transilvanicis etc. etc. Дечѣ фѣиндѣкъ

в) Скрѣиторѣл сѣс пѣмѣт Праѣ аратѣ, кѣтѣкъ дн докѣментѣл дела Кѣлѣжѣтѣнѣштѣр вѣпѣверѣсѣтатеа лѣкѣиторѣлор Магѣарѣ шѣ Ромѣжѣнѣ апелеазѣ ла вѣн алт докѣмент dat de Сф. Стефан, днтрѣ каре се ворѣеѣе de дрептѣрѣле шѣ скѣтѣнѣделе лор, ачестеа доведеѣе, кѣтѣкъ амвеле ачесте паѣѣѣ аѣ дрентѣрѣ шѣ скѣтѣнѣе de о потрѣвѣ. Шѣтѣкарѣкъ

д) Дѣнкѣ ла ачелаш ан, дн каре саѣ дат ачел докѣмент дела Кѣлѣжѣтѣнѣштѣр, днтрѣ Магѣарѣ, днтрѣ Сѣкѣѣ шѣ днтрѣ Сасѣ сѣаѣ дѣкеѣат о деосѣвѣтѣ вѣпѣре, не каре еѣ дн анѣл ѣртѣторѣѣ 1438 оаѣ ре'поѣт, тотѣш вѣпѣреа ачестеа нѣчѣ декѣт п'аѣ'вѣтѣмат дрентѣрѣле шѣ скѣтѣнѣделе паѣѣеѣ ромѣжѣнѣцѣѣ, дн протѣвѣ еа токѣта атѣнѣчѣ се афла дн чеа маѣ фрѣтѣоасѣ флоаре, кѣчѣ токѣта не ачелеа вреѣтѣ чеѣ маѣ тарѣ вѣрѣваѣѣ сѣаѣ але: прѣн словодѣл глас ал статѣрѣлор ла челе маѣ 'налте постѣрѣѣ (спр. п. Ioan Xъniadec); астфелѣѣ паѣѣа ромѣжѣнеасѣкъ аѣ рѣтѣас дн дрептѣрѣле сале пѣнѣ кътрѣ веакѣл ал шапѣтеспрѣечелеа. Дѣнтрѣ'ачеа

е) Дѣнкѣ din веакѣл ал шапѣспрѣечелеа (1520) сѣаѣ фост порпѣт ерѣсѣрѣле шѣ descрѣпѣрѣле дн вѣсерѣка апѣсеанѣ латѣнѣ, дн ѣрта кѣреѣа не лѣжѣгѣ вѣсерѣка романо-католѣкъ дн Трансѣлванѣа сѣаѣ маѣ прѣимѣт шѣ чеа калвѣно-реформатѣ, чеа евангелѣко-лѣтеранѣ шѣ чеа вѣпѣтѣрѣшасѣкъ (соѣнѣанѣ,) трѣкѣндѣсе дн констѣтѣѣѣа ѣѣреѣ (Argobat. Const. Part. 1. T. 1. Art. 2). Дечѣ тѣкарѣкъ дн ачѣа декларациѣ de прѣимѣреа рѣлиѣѣлор нѣ се фаче нѣчѣ о поменѣре а вѣсерѣчеѣ греко-рѣсѣрѣтѣене, ка а вѣнеѣа, de каре попорѣл ромѣжѣнеасѣкъ сѣаѣ ѣнѣтѣ дела днчѣпѣтѣл крѣѣѣнѣтрѣѣ сале; de шѣ нѣчѣ сѣаѣ пѣтѣтѣт фаче врео поменѣре аѣ ачелаш, дн прѣчѣнѣ къ ачѣеѣ артѣколѣ de леѣе ворѣвѣск пѣтѣмаѣ деспрѣ рѣлиѣѣе че сѣаѣ пѣскѣт прѣн реформациѣ вѣсерѣчеѣ romane, апѣсене: тотѣш вѣсерѣка греко-рѣсѣрѣтѣеанѣ дн Трансѣлванѣа акѣтѣа ка шѣ маѣ пѣнѣте рѣтѣасѣ словодѣл шѣ петѣрѣвѣратѣ дн пѣзѣреа рѣлиѣѣеѣ сале, кѣтѣ шѣ дн стѣпѣнѣпѣреа тѣтѣлор дрептѣрѣлор днпѣреѣнѣпате къ ачѣеа, ачѣестеа се доведѣеѣе деѣтѣл шѣ прѣн апѣезареа епѣскопатѣлѣѣ греко-рѣсѣрѣтѣеан дн Пѣоаѣѣѣл de сѣс фѣкѣтѣ ла анѣл 1557 прѣн крѣѣаса Исавѣла. Дн протѣвѣ

ф) Ачѣестѣ соарте Ромѣжѣнѣлор аша пѣртѣнѣпѣтоаре de каре се вѣкѣварѣ атѣтеа веакѣрѣѣ, дн веакѣл ал шапѣтеспрѣечелеа атѣтѣт дн прѣвѣнѣѣа констѣтѣѣѣеѣ лор чѣвѣле, кѣтѣ шѣ дн прѣвѣнѣѣа рѣлиѣѣоасѣкъ сѣаѣ скѣтѣват фоарте, дѣпѣчѣ Магѣарѣѣ, Сѣкѣѣѣ шѣ Сасѣѣѣ вѣпѣреа лор: фѣкѣтѣ ла а. 1437 шѣ 1438 дн анѣѣ 1613, 1630 шѣ 1649 о репоѣрѣ, шѣ атѣтѣт конѣѣѣѣле ачестѣеѣ вѣпѣрѣѣ, кѣтѣ шѣ сѣс поменѣѣѣѣ артѣколѣ фѣкѣѣѣ дн фаворѣл чѣлор патрѣ рѣлиѣѣѣ дѣ трѣкѣрѣ днтрѣ леѣѣле пѣблѣче а патрѣеѣѣ: кѣчѣ къ ачѣест прѣлеж

с'аѣ десѣт дѣтре леѣме Цѣрїи шї кѣдїва артіколі ѳоарте стрїкѣторї шї дѣшманї релїѣїї шї паѣїї Ромѣнілор. Прекѣм

1. Arrg. Const. P. 1. T. 8. Art. 1. Мѣкаркѣ паѣїа ромѣнеаскѣ дѣ Царѣ пѣ е сокотїтѣ дѣтре статѣрї, тотѣш попїї еї, пѣпѣ кѣнд се вор сѣѳерї пентрѣ вїпеле овѣсек, вор ава а пѣзї зрѣшѣоареле шѣл.

2. P. I. T. 9. A. 1. Де шї паѣїа ромѣнеаскѣ дѣ Царѣ есте сѣѳерїтѣ пентрѣ вїпеле комѣн, дѣсѣ тотѣш шї фїндкѣ ѳѣрѣ а шї прївї стареа са чеа апѣсѣ шѣл.

3. P. III. T. 1. A. 1. Дѣпѣ че Цара дѣ пѣтереа констїтѣѣїї Цѣрїї стѣ дїн треї паѣїї, дакѣ о паѣїе есте асѣпрїтѣ дѣ лїбертатеа, прївїлеѣїзрїме шї ашезѣмїнтеле сале, челелалте паѣїї сѣ ѳїе датоаре шѣл.

4. P. III. T. 53 A. I. Мѣкаркѣ релїѣїа Ромѣнілор пѣ се пѣзѣрѣ дѣтре челе патрѣ прїїмїте (resertas), тотѣш дїн попїїмеа лор аша пѣшїдїї кѣлѣгѣрї пѣ пот ѳї прїїмїдї шѣл.

Дечї пѣ се поате прїчепе, кѣм с'аѣ пѣтѣт трече ачешї артіколі дѣшманї дѣтре леѣме Цѣреї, кѣчї адекѣ дѣсѣш дїн прекѣжѣтареа шї дїн дѣтѣрїреа кондїчеї де леѣї се доведеше дѣведерат, кѣткѣ дѣтрѣ ачешш с'аѣ петрекѣт пѣмаї декретѣрїле шї хотѣрѣрїле дїетале че с'аѣ ѳѣкѣт дела апѣл 1540, декѣнд Трансїлванїа с'аѣ designat de кѣтрѣ Ыгарїа, їар пѣ шї де маї painте. Де алтѣ парте, нїчї дела апѣл 1540 пѣлѣ ла 1653 дѣ каре с'аѣ алѣкѣтвїт кондїка, нїчї дїн времїле маї веки пѣ се аѳлѣ врезн артікол ал Цѣрїї, каре сѣ адеверезе, кѣ паѣїа шї релїѣїа Ромѣнілор дїн врео вїпѣ оарешкаре полїтїчеаскѣ ар ѳї.рѣтас пепрїїмїте шї тот попорѣт лор дѣ Цара ачеша сѣѳерїт пѣмаї пѣлѣ кѣнд

ва поѳтї ачеша вїпеле комѣн. Дечї не аѳлѣндѣсѣ асѣѳелїз де леѣе позїтївѣ, паѣїа ромѣнеаскѣ креде, кѣткѣ асѣла адаосѣрї де артіколі деѳѣїтѣторї кѣм сѣлѣт чеї де сѣс, аѣ ѳост вѣрѣдїї дѣ кондїкаѣїлор с'аѣ прїп пегрїма компїлаторїлор ѳї, с'аѣ (лѣкрѣ че есте маї де крезѣт) прїп рѣїїга кѣїва, де каре дѣсѣ тѣчет асѣѣдате. Ыїе ачеша орї кѣм ва ѳї, хѣлеле ачелеа вѣрѣлте дѣ кондїкѣ асѣпра вѣеї паѣїї респектїве аша пѣтероасе пѣ сѣлѣ ка нїще леѣї ѳѣндатемале лѣмѣрїте, чї пѣмаї ка нїще прекѣжѣтѣрї кондїѣїонате кѣ тѣкаркѣ, дѣпѣче; дїн протївѣ докѣментѣл дела Кѣлѣжѣпѣшѣтѣр, прекѣм шї їсторїа доведеше кѣрат, кѣткѣ не ачеле времї статѣрїле Цѣрїї ста пѣмаї дїн Ылѣгѣрї шї Ромѣнїка вїпї карїї дѣ времеа лѣї Тѣхѣтѣш аѣ дат вїпї кѣ алдїї шѣва словѣд, прїп зрѣмаре тоѣта дїн протївѣ Ромѣнїї аѣ лѣсат шї аѣ сѣѳерїт лѣлїгѣ сїне не челелалте паѣїї маї тїнере.

Дїн тоате ачеша траѣет дѣкеїереа, кѣткѣ дѣпѣче паѣїа шї релїѣїа Ромѣнілор пѣ прїп леѣї пѣлїче, чї пѣмаї прїп пепорочїрї дїн аѳарѣ дѣ веакѣрї варѣвара ѳѣрѣ де кларате ка лїпсїте де дрепѣрїле авѣте, ва дѣкѣ Ромѣнїї дїн пѣмѣнтѣл крїеск (сѣсеск) аѣ шї ѳост алѣнгадї дѣ дозѣ рѣндѣрї, тѣкаркѣ прївїлеѣїл Andrean ле дѣ лор дрепѣрї де о потрївѣ кѣ Сасїї, тотѣш Ромѣнїї пѣдѣжѣзїеск дела дѣдѣрѣреа моларкѣлѣї, а ѳї рестаторнїѣїдї дѣ дрепѣрїле лор, кѣ атѣт маї вѣртѣс, кѣ

Леополд I. прїп рескрїптѣл сѣлѣ дїн 19. Martie 1701 аѣ порѣнчїт, ка ачѣт Ромѣнїї, карїї с'аѣ вїпїт кѣ вїсерїка адѣсанѣ романѣ, сѣ ѳїе сокотїѣїї де ранѣл статѣлѣї романѣ-католиѣлор. Маї дѣлѣоло

Дипъртеаса Maria Тересиа тоате привілецієрїле дипъратєлє Леополд шї автїт дипломеле даге Ромѡнілор дїкє леаѡ дип̀тїт. Дїсфѡршїт

Дип̀ратєл Іосїф II. аѡ даг фѡрѡ деосївіре тѡтєлор ачелеаш привілецієрї, прїн єрмаре шї Ромѡнілор.

Ачеаста есте рѡгѡмїнтеа націєї ромѡнещї ащєрпѡтє ла апл 1791 Резьлтатєл єї каре аѡ фост, се щїє. Статєрїле лєарѡ плѡнсоареа Ромѡнілор ла сїне спре а'шї фаче рефлексїєле аєвпра єї, саѡ адекѡ а о рефрѡнѡєе шї а о лепѡда. Рефлексїєле с'аѡ шї фѡкєт; дїтр'ачееа єрмаре времїле челе греле, фатале аєвпра Європєї дїтрецї; треєїпцєле шї пѡєєрїле челе де акасѡ але націлор треєїрѡ сѡ амѡцаскѡ, прїн єрмаре Ромѡнїї рѡмасєрѡ тот дї старєа лор де маї наїнте негьлєєтїтѡ, кѡ ачєа деосїєїре дїсѡ, кѡткѡ шї дї времїле маї дїп коаче орї єнде атѡрна фєрїчїреа лор пѡмаї дела Монархєл, єї аѡ фост пѡрѡреа тѡнєгьїадї шї єшєрїадї. — Дар фїїндкѡ Ромѡнїї де кѡтрѡ партеа дїпротївітоаре єра дїпїновѡдїцїї, кѡткѡ дѡпшїї пѡмаї ка рѡтѡшїєе а Дачїлор романїзацїї шї рєтрашї ла тєнцїї, саѡ шї маї пѡдїп декѡт атѡта, ка венетїчї маї тѡрзїї, прїн алор дїкѡтѡтєатѡ черєре ар дїптї рѡстѡрїнареа дїп темелїї а єїстємєї статєрїлор транспїлване шї префа черєа тоталѡ а стѡрєї лецїєїте дїп ачєастѡ Царѡ: спре а лѡтѡрї черєреа Ромѡнілор дїдатѡ дї єрмаре діетеї дїп 1791 пѡдїпї єрєвацїї аї Ромѡнілор, карїї єра не ачелеа времї адѡпацїї маї вїне дїп історїє шї дїп полїтїка Цѡрєї, авѡкарѡ а се сѡтѡтї шї а кѡцєта кѡ тотдеадїнсѡл аєвпра позїцїєї дї

каре се аѡла нацїа; аша дѡпѡ алте скїєрїї маї тѡрѡпте се пѡскѡ історїа протопопѡлєї шї ревїзорѡлєї де кѡрцї Петрѡ Маїор. Скопѡл ачєстєї кѡрцї маї вѡртос аѡ фост: А доведї не кѡт се поате десѡєєршїт романїтєа Ромѡнілор; а арѡта векїтеа лор дїп Дачїа, автїт дїп Транспїлванїа, а лѡтѡрї дрєптєрїле че леаѡ авт, каре лї с'аѡ рѡпїт шї каре лї се кѡвїп дїп патрїа ачєаста. Єстє щїєт, кѡ коптрарїї Ромѡнілор маї дїп тѡїє с'аѡ сїлїт а дїпѡдѡшїї ачєа карте, шї де пѡ пѡшїа ла мїжлок Д. Са Палатїнєл, єї маї кѡ єра сѡ'шї ажєпѡтє скопѡл; дѡпѡ ачєаста се рїдїкарѡ єнїї шї алцїї спре а рефрѡнѡєе доєзїєле адѡєе де авѡторѡл історїєї Ромѡнілор. Астфєлїє се дїчїнєсе о дїспєтѡтѡ фєрєїнте кїар дїтре авѡторѡл шї дїтре єп дїпѡєдат стрѡїп (Копїтар), каре дїсѡ аѡ кѡрє дїп лїтѡва латїнѡ шї пєптрѡ ачєєа пѡєлїкѡлєї четїторїѡ а Ромѡнілор карїї пѡ кѡпоєєа ачєастѡ лїтѡвѡ, дїспєтє рѡмасє парте маре пєкѡпоскѡтѡ. Дїтр'ачєєа тотѡш дїп сѡєра лїтерадїлор стрѡїпї агїтѡдїєле ачєстєа аѡ продѡє оарєшкарє десгїнарє дїп пѡрєрї аєвпра Ромѡнілор, дїсѡ ачєєа токма пєптрѡ-кѡ аѡ фост десгїнарє, нїчї пѡтєа хотѡрѡ, нїчї тѡкар стрѡєватє дїп трѡп пѡєлїк маї маре. Аша історїа лєї Петрѡ Маїор де шї аѡ авт резьлтатє маїпїє, дїп мѡлте прївїнцїї неащєпнтатє шї преадорїте пєптрѡ Ромѡнїї, тотѡш скопѡл дєплїп пѡ шї л'аѡ ажєпє нїчї пѡпѡ астѡзїї. Маї тѡрзїє се рїдїкарѡ кѡцїєа Ромѡнїї тїпєрї, карїї стѡдїа ла Пєщєа саѡ ла Вїєна, слєвєзїрѡ дїп пѡєлїк дїсєртѡдїї рєспєктїєе фєарте вїне скїєїє лѡтїпєєє, саѡ ромѡнєєє шї єпа нещєєє. (Ва єрмаре.)